

Komunikace problematiky oběhového hospodářství obyvatelům měst a obcí

Michal Struk, Jana Soukopová,
Eduard Bakoš, Dominika Tóthová

Masarykova univerzita

MUNI
ECON

5. ročník konference Životní prostředí – prostředí pro život, 7. 11. 2024

Třídění odpadu v EU

Identifikace problému

- Třídění odpadu se za posledních dvacet let nejen v ČR ale i v mnoha dalších zemích významně zlepšuje
 - Některé země se za tuto dobu posunuly v podstatě z nuly na více než 40% míru třídění díky dostupnosti různých postupů třídění odpadu
 - Avšak v posledních letech lze pozorovat spíše stagnaci a i ty nejlepší země zůstávají na hodnotách kolem 50–60 %
- Jak postupovat dál a dosáhnout na cíle pro třídění stanovené EU?
 - Více nádob a kontejnerů? Častější svoz odpadu? Více míst na třídění?
- Lze se místo kvantitativních změn zaměřit na změny kvalitativní?

Na co se zaměřit?

- Analogie s hierarchií nakládání s odpady

- Čím výše v hierarchii – tím méně technické a více behaviorální (netechnické) postupy lze aplikovat
 - Konkrétně např. v podobě komunikace a vzdělávání

- Dnes je u behaviorálních přístupů předpoklad dosahování nejvýznamnějších vylepšení v rámci odpadového hospodářství

- Zeptejme se sami sebe, zda je nyní překážkou pro vyšší míru třídění nedostatečná infrastruktura (počet a rozmístění nádob na odpad) nebo spíše něco jiného?

Zadání úkolu

1. Určit efektivní způsoby zlepšování odpadového hospodářství obcí skrze komunikační a vzdělávací nástroje
 2. Vytvořit praktického průvodce pro obce jak komunikovat a vzdělávat obyvatele v problematiku odpadového hospodářství
- Jaké komunikační nástroje máme použít?

Tato metodika vzdělávání obyvatel pro obce v oblasti oběhového hospodářství byla vytvořena s finanční podporou TA ČR, projektu SS02030008 Centrum environmentálního výzkumu: Odpadové a oběhové hospodářství a environmentální bezpečnost. Projekt je podpořen Technologickou agenturou České republiky (TA ČR) v rámci 2. veřejné soutěže Programu na podporu aplikovaného výzkumu, experimentálního vývoje a inovací v oblasti životního prostředí – Prostředí pro život.

T A Tento projekt je spolufinancován se státní podporou Technologické agentury ČR a Ministerstva životního prostředí v rámci Programu Prostředí pro život.

Č R www.tacr.cz

Příklady komunikačních nástrojů

- Webové stránky obce
- Letáky
- Nálepky na nádobách
- Místní tisk
- Sociální sítě
- Školy
- Doorstepping
- Nudging

Postup výzkumu

- K dispozici máme širokou paletu různých komunikačních nástrojů, avšak jak v praxi fungují?
 - Zeptejme se těch, kteří je primárně využívají – obce a města
- Výzkumná otázka: Jaké jsou osvědčené komunikační strategie v odpadovém hospodářství dle obcí s nejlepšími výsledky?
 - Využití benchmarking/benchlearning přístupu
- Jak získat data?
 1. Identifikovat obce s nejlepšími výsledky v OH
 - Recipienti ceny „Odpadový Oskar“ od organizace Arnika
 - Samostatně pro jednotlivé kraje, několik velikostních kategorií
 2. Pozvat tyto obce na workshop aby se podělily se svými zkušenostmi
 - Dobré a špatné praxe, vzájemné sdílení poznatků a zkušeností za účelem vzájemné inspirace
 3. Průběžně zaznamenávat zjištění pro pozdější analýzu

Standardní komunikační nástroje

- Webové stránky obcí
- Letáky
- Místní tisk
- Polepy nádob

Inovativní komunikační nástroje

- Lokalizované mobilní aplikace
- Spolupráce se školami
- Sociální sítě
- Místní média
- Exkurze do provozů
- Cílená zpětná vazba
- Kontaktní kampaně/akce

Doporučení pro komunikaci

- Nejlepší výsledky dosahovány kombinací nástrojů
- Oslovit lidi na více úrovních
 - Různé cílové skupiny – různý dosah nástrojů
 - Prezentovat téma odpadů z více různých úhlů
- Nespoléhat se na pasivní příjem informací
 - Zahrnout interaktivní prvky
 - Zapojit lidi, vtáhnout je, motivovat k účasti na procesu
 - Umožnit lidem být součástí rozhodovacích procesů
 - Spoluvytvářet s obyvateli systém nakládání s odpady v obci
 - Ptát se na rady a možná vylepšení stávajících praktik – využít participativní přístup

Výsledky

- Organizace workshopu s vybranými zástupci obcí coby platformy pro vzájemnou inspiraci, učení se a sdílení nápadů a praxí
 - Mnoho vstupů a návrhů, avšak
 - Omezený dosah limitovaný počtem účastníků
- Tvorba metodiky na základě dostupné teorie a praktické zpětné vazby od obcí
 - Stručná verze (aplikační souhrn, minimum teorie)
 - Rozšířená verze (včetně teorie a podrobnějšího popisu)
 - Proč? Zástupci obcí nemají čas na dlouhé texty – chtějí to stručné a praktické

METODIKA VZDĚLÁVÁNÍ OBYVATEL PRO OBCE V OBLASTI OBĚHOVÉHO HOSPODÁŘSTVÍ

Shrnutí

- Vhodná komunikace problematiky odpadového hospodářství má velký potenciál
- Žádoucí je používat víc komunikačních nástrojů zacílenou na různé skupiny obyvatel
- **Kombinovat** přístupy, **nespoléhat na pasivní příjem informací** u obyvatel
 - Najít fungující cestu k lidem, většina nebude sama od sebe iniciativně vyhledávat informace o OH
- Využívat **moderní technologie** – mobilní aplikace telefonech, sociální sítě, nová média...
- **Aktivně** zapojovat lidi – vytvořit platformu pro sdílení informací, ale také osobní kontakt, vytvořit hands-on přístup, možnost vidět a ptát se na prvky systému OH, praktické ukázky
- **Lokálně** přizpůsobená komunikace místo obecných rad a instrukcí
- **Vysvětlovat, ukazovat, diskutovat, opakovat, opakovat...**
 - Nekončící proces, který v případě dobré realizace produkuje skvělé výsledky, ale vyžaduje aktivní zapojení ze strany vedení obce a současně skutečnou snahu o spolupráci s obyvateli

Děkujeme za pozornost

Kontaktovat nás můžete na
struk@muni.cz

**MUNI
ECON**

